



การประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ ๔
The 4th National and International Conference, 2024

เนื่องในวาระครบรอบวันสถาปนา ๔๐ ปี วิทยาเขตเชียงใหม่
On the occasion of 40 Years Anniversary, Chiang Mai Campus

ภูมิพลังสร้างสรรค์ และพุทธนวัตกรรมในสังคมร่วมสมัย

Soft Power and Buddhist Innovations
for Contemporary Society

SBCS

วันที่ ๒๓-๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๗
Date: 23rd – 24th August 2024



ณ มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่

ตำบลป่าเมี่ยง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

At Mahachulalongkornrajavidyalaya University Chiang Mai Campus

PaMiang Sub-district, Doisaket District, Chiang Mai, Thailand



การพัฒนากิจกรรมจัดการขยะตามหลักโมเดลเศรษฐกิจบีซีจี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านวังธาร ตำบลวงเหนือ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

The Development of Waste Management Activities According to the BCG Economic Model with Community Participation of Ban Wang Than Luang Nuea Sub-district, Doi Saket District of Chiang Mai Province

พระภณณรินทร์ ภูริญาโณ (ธรรมปิ่นโย), ทิพาภรณ์ เยสุวรณ์
Phra Pharnnarin Phuriyano (Thammapanyo), Tipaporn Yesuwan
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Chiang Mai Campus

สหทัย วิเศษ

Sahathaya Wises

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Phayao Campus

E-mail: pay-rbac@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาบริบทการจัดการขยะของชุมชน และ 2) เพื่อพัฒนากิจกรรมจัดการขยะตามหลักโมเดลเศรษฐกิจบีซีจี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน บ้านวังธาร ตำบลวงเหนือ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ เป็นวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยใช้ระเบียบวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้แบบสัมภาษณ์และแนวคำถามในการสนทนากลุ่มผู้ให้ข้อมูลจำนวน 25 คน ได้แก่ 1) กลุ่มผู้นำและกลุ่มชุมชนจำนวน 15 คน 2) กลุ่มภาครัฐ เอกชน พระภิกษุ ผู้ประกอบการธุรกิจ และเยาวชน จำนวน 10 รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดการขยะของชุมชน เป็นการจัดการขยะที่มีการปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงตามบริบทของชุมชน ในอดีตการจัดการขยะของชุมชนมีการจัดการขยะตามวิถีชาวบ้านทั่วไป ปัจจุบันเทศบาลตำบลวงเหนือได้ส่งเสริมการจัดการขยะในระดับครัวเรือน โดยให้มีการคัดแยกขยะเปียก ขยะรีไซเคิล และขยะอันตรายที่เป็น



มลพิษ 2) การพัฒนากิจกรรมการจัดการขยะตามหลักโมเดลเศรษฐกิจบีซีจี โดยการมีส่วนร่วม
ร่วมของชุมชน ขั้นตอนที่ 1 ประชุมวิเคราะห์ปัญหาการจัดการขยะในชุมชน ขั้นตอนที่ 2 การ
สร้างจิตสำนึกโดยการเรียนรู้จากชุมชนต้นแบบ ขั้นตอนที่ 3 การปฏิบัติการพัฒนากิจกรรมการ
จัดการขยะตามหลักโมเดลเศรษฐกิจบีซีจี ได้แก่ การทำปุ๋ยหมักชีวภาพ การทำกระถางต้นไม้
จากขวดพลาสติก กระเป๋าจากซองกาแฟ และกิจกรรมทำสบู่จากกากกาแฟ ขั้นตอนที่ 4 สรุปล
และประเมินผลจากกิจกรรม ขั้นตอนที่ 5 การขยายผลการจัดกิจกรรม

คำสำคัญ: การจัดการขยะ; หลักโมเดลเศรษฐกิจบีซีจี; การมีส่วนร่วมของชุมชน

Abstract

This research article aims to 1) investigate the context of waste management in Ban Wang Tan community; and 2) develop waste management activities based on the BCG economic model with community participation in Ban Wang Tan, Luang Nuea Subdistrict, Doi Saket District, Chiang Mai Province. This research is an action research study that utilizes qualitative research methods. Data are collected through interview and focus group discussion with 25 key informants, including community leaders and community (15 each), as well as government officials, private, monks, business operators and youths (10). Content analysis is used to analyze data.

The findings reveal that 1) the community's waste management practices have adapted to changing circumstances within the community context. In the past, waste management followed traditional village practices. Currently, Luang Nuea Subdistrict Municipality promotes household-level waste management by encouraging the separation of wet waste, recyclable waste, and hazardous pollutants. 2) The development of waste management activities based on the BCG economic model with community participation involves the following steps: 1) analyzing waste management issues in the community; 2) raising awareness through learning from model communities; 3) implementing waste management activities based on the BCG model, including composting,



making plant pots from plastic bottles, bags from coffee sachets, and soap from coffee grounds; 4) summarizing and evaluating the activities; and 5) expanding the activities.

Keywords: Waste Management; BCG Economic Model; Community Participation

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยมีปริมาณขยะสูงอย่างต่อเนื่องขึ้นทุกปี จากรายงานสถานการณ์ขยะมูลฝอยในชุมชน โดยกรมควบคุมมลพิษพบว่า สถานการณ์ขยะมูลฝอยในชุมชนในปี พ.ศ. 2565 มีขยะมูลฝอยชุมชนเกิดขึ้น 25.7 ล้านตัน ซึ่งมีขยะมูลฝอยที่ได้รับการคัดแยก และนำกลับไปใช้ประโยชน์ใหม่ได้คิดเป็นจำนวน 8.8 ล้านตัน มีขยะมูลฝอยชุมชนได้รับกำจัดอย่างถูกต้องมี 9.8 ล้านตัน และกำจัดไม่ถูกต้องมี 7.1 ล้านตัน ถึงแม้จะมีแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะของประเทศ (พ.ศ. 2565 – 2570) โดยแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะของประเทศฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อเป็นกรอบและแนวทางขับเคลื่อนการดำเนินงานการจัดการขยะให้เกิดความต่อเนื่อง และให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาของประเทศ ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงบริบทในระดับประเทศและระดับโลก และบูรณาการการดำเนินงานร่วมกันของทุกภาคส่วน โดยมีรายละเอียด คือ การจัดการขยะวิถีใหม่เพื่อสิ่งแวดล้อมสะอาด ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน เศรษฐกิจสีเขียว (BCG Model) เพื่อก้าวสู่สังคมที่ยั่งยืน โดยกรอบแนวคิดการดำเนินงาน ประกอบด้วย 1) เศรษฐกิจชีวภาพ (Bio Economy) เป็นการนำความรู้ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมยุคใหม่ มาพัฒนาต่อยอดพื้นฐานด้านทรัพยากรชีวภาพเพื่อยกระดับและเพิ่มมูลค่า เช่น การพัฒนาพลาสติกสลายตัวได้ทางชีวภาพ (Compostable Plastic) ผลิตภัณฑ์ทดแทนพลาสติกจากวัสดุธรรมชาติ 2) เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) เป็นการนำทรัพยากรหรือผลิตภัณฑ์ที่ใช้ประโยชน์ไปแล้วกลับมาแปรรูปในกระบวนการผลิตอีกครั้ง เพื่อนำกลับมาใช้ใหม่หรือแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ นอกจากนี้จะสร้างมูลค่าให้ขยะแล้วยังลดปริมาณขยะภาคการผลิตให้เป็นศูนย์ (Zero Waste) เช่น นำขยะพลาสติกบางชนิดมาผลิตใหม่โดยไม่ลดคุณภาพ และ 3) เศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) เป็นการใช้เทคโนโลยีการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น ใช้สารชีวภัณฑ์แทนสารเคมีในการกำจัดศัตรูพืช การฟอกกระดาษด้วยเอนไซม์จากจุลินทรีย์ ทั้งนี้ หลักโมเดลเศรษฐกิจบีซีจี (BCG Economic Model) เป็นยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อน



เศรษฐกิจ และพัฒนาประเทศบนความสมดุลระหว่างการเติบโตทางเศรษฐกิจกับความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ (กรมควบคุมมลพิษ, 2565: 24-26)

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้รัฐบาลจะมีมาตรการให้มีการแก้ไขปัญหา โดยการส่งเสริมให้มีการจัดทำแผนงานต่าง ๆ ในการปฏิบัติการจัดการด้านขยะ ตลอดจนเพิ่มองค์ความรู้ให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการเดินระบบการกำจัดขยะให้ถูกสุขลักษณะ แต่ก็ยังพบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) หลายแห่งไม่มีพื้นที่สำหรับการจัดการขยะมูลฝอย จึงเป็นเหตุในการลักลอบทิ้งขยะ สร้างความเดือดร้อนส่งกลิ่นเหม็น และทัศนียภาพจากสถานที่การกำจัดขยะมูลฝอยที่กำจัดอย่างไม่ถูกต้อง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่ง มีการจัดการขยะมูลฝอยด้วยการนำไปเทกองกลางแจ้ง (Open Dump) หรือเผากลางแจ้ง (Open Burning) ซึ่งไม่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัยของประชาชนตามมา นอกจากนี้ ประชาชนยังขาดองค์ความรู้และจิตสำนึกเกี่ยวกับปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จึงไม่ให้ความสำคัญที่จะลด และคัดแยกขยะมูลฝอยตั้งแต่ต้นทางหรือแหล่งกำเนิด ปริมาณขยะมูลฝอยจึงเพิ่มมากขึ้นทุกปี (กรมควบคุมมลพิษ, 2559: 3)

บ้านวังธารเป็นชุมชนที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลตำบลลวงเหนือ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ถึงแม้ว่าเทศบาลลวงเหนือจะเป็นเทศบาลที่มีขนาดเล็ก แต่ในเขตพื้นที่ชุมชนในเขตเทศบาลมีปริมาณขยะค่อนข้างมาก ซึ่งจากสถานการณ์ปริมาณขยะในปี พ.ศ. 2565 เทศบาลตำบลลวงเหนือมีจำนวนขยะมากถึง 1144.87 ตัน และในปี พ.ศ. 2566 ถึงเดือนสิงหาคม มีปริมาณขยะ 694.56 ตัน จะสังเกตได้ว่า ปริมาณขยะในแต่ละปีค่อนข้างสูงไม่ได้ลดลง จึงเป็นเหตุทำให้เกิดปัญหาตามมามากมายที่เป็นผลกระทบต่อ ประชาชน สังคม สิ่งแวดล้อม (เทศบาลตำบลลวงเหนือ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่, 2566) ในส่วนของบ้านวังธารเป็นชุมชนที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนมีการเพิ่มขึ้นของประชากรที่เข้ามาอาศัยอยู่อย่างหนาแน่นมากกว่าเดิม จากสภาพการดำเนินวิถีชีวิตที่มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เช่น มีวิถีชีวิตกึ่งชุมชนบทกึ่งชุมชนเมือง การบริโภคอาหารจากการใช้บริการเดลิเวอรี่ ชุมชนมีโรงงานอุตสาหกรรมชุมชนมีเขตติดต่อกับอุทยาน เป็นต้น ทำให้เกิดขยะสะสมหลายประเภท ทั้งขยะมูลฝอย ขยะที่เป็นมลพิษ ขยะที่เป็นไปไม่หล่นทับกันมากมาย ถึงแม้จะมีบริหารจัดการจากเทศบาล โดยการคัดแยกขยะ การจัดจ้างบริษัทเอกชนให้จัดเก็บและกำจัดขยะ แต่ชาวบ้านในชุมชนไม่ได้มีการดำเนินการการคัดแยกขยะอย่างต่อเนื่อง ทำให้ชุมชนปัญหาขยะ รวมไปถึงทัศนียภาพที่ไม่สร้างสรรค์ของชุมชนบ้านวังธาร

จากประเด็นปัญหาดังกล่าวมา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการจัดการขยะ



ของชุมชนและพัฒนากิจกรรมการจัดการขยะ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน และคำนึงถึงการนำขยะกลับมาแปรรูปให้เกิดประโยชน์เพื่อให้ชุมชนมีความตระหนักในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ตลอดจนการพัฒนาเศรษฐกิจที่ควบคู่ไปกับการพัฒนาชุมชนและสังคม เพื่อลดปริมาณขยะในชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทการจัดการขยะของชุมชนบ้านวังธาร ตำบลลวงเหนือ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อพัฒนากิจกรรมการจัดการขยะตามหลักโมเดลเศรษฐกิจบีซีจี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านวังธาร ตำบลลวงเหนือ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

ระเบียบวิธีวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ
2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกเจาะจง จำนวน 25 คน ประกอบด้วย 1) กลุ่มผู้นำชุมชนที่เป็นทางการ ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน และประชากรที่อาศัยอยู่ในชุมชนจำนวน 15 รูป/คน 2) กลุ่มบุคคลในองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน ได้แก่ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขเทศบาลตำบลลวงเหนือ ผู้ประกอบการธุรกิจชุมชน พระภิกษุสามเณร และ เยาวชน จำนวน 10 คน
3. พื้นที่การวิจัย คือ พื้นที่ชุมชนบ้านวังธาร อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แนวคำถามประกอบการสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างในประเด็นบริบทชุมชน สภาพปัญหาขยะในชุมชน การจัดการขยะของชุมชนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และวิธีการแก้ไขปัญหาขยะในชุมชน 2) แนวคำถามสำหรับการสนทนากลุ่ม เป็นแนวคำถามที่ไม่มีโครงสร้างในประเด็นที่เกี่ยวกับแนวทางวิธีการจัดการขยะตามหลักโมเดลเศรษฐกิจบีซีจี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน บทเรียนที่ได้รับจากการวิจัยและการขยายผลการจัดการขยะตามหลักโมเดลเศรษฐกิจบีซีจี
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ การศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูลจากหนังสือ บทความ ตำรา เอกสารต่าง ๆ รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีการจัดการขยะตามหลักโมเดลเศรษฐกิจบีซีจี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน



และเก็บข้อมูลภาคสนามโดยการลงพื้นที่สำรวจบริบทชุมชน การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และจัดเวทีสนทนากลุ่มกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และการจัดกิจกรรมการจัดการขยะตามหลักโมเดลเศรษฐกิจบีซีจี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

6. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา โดยนำข้อมูลทั้งที่ได้จากการจดบันทึกข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม รวมถึงภาพถ่าย และทำการจัดระบบหมวดหมู่ เพื่อสรุปการจัดการขยะตามหลักโมเดลเศรษฐกิจบีซีจี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน บ้านวังธาร ตำบลลวงเหนือ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

ผลการวิจัย

1. บริบทการจัดการขยะของชุมชนบ้านวังธาร ตำบลลวงเหนือ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า เป็นชุมชนชนบทกึ่งเมือง ตั้งอยู่ใกล้แหล่งน้ำ คือ เขื่อนแม่กวง และใกล้ป่าชุมชน คือ ป่าห้วยตองสาตรวมทั้งภูเขาที่เป็นเขตอุทยานแห่งชาติแม่ตะไคร้ ทำให้ชุมชนมีความสมบูรณ์ ชุมชนได้มีการปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย โดยเฉพาะการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานจากเทศบาลตำบลลวงเหนือ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ การสร้างถนนที่ดีมีมาตรฐานทำให้การสัญจรในชุมชนมีความสะดวก การนำไฟฟ้าและเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาชุมชน ทำให้ชุมชนมีความเจริญเข้ามาจากชุมชนที่เป็นชุมชนชนบท เปลี่ยนแปลงมาเป็นชุมชนชนบทกึ่งเมือง โดยวิถีชีวิตชุมชนบ้านวังธารจะมีการสร้างบ้านอยู่กันเป็นแบบเครือญาติ มีความเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน และจากการอยู่อาศัยของคนเมือง คนท้องถิ่น มีการเคลื่อนย้ายเข้ามาอยู่ของคนที่หลากหลายที่เข้ามาจับจองที่ทำมาหากิน (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 1, 2567) จากสถานการณ์ดังกล่าวทำให้การจัดการขยะของชุมชนบ้านวังธารได้มีการดำเนินการตามสถานการณ์และสภาพแวดล้อมตามวิถีชีวิตของชุมชนที่มีการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยมีวิธีการจัดการดังต่อไปนี้

1.1 การจัดการขยะของชุมชนบ้านวังธารในอดีต แต่เดิมนั้นการจัดการขยะของชุมชนมีการจัดการขยะด้วยคร้วเรือนของตนเอง และมีวิธีการจัดการขยะตามวิถีชาวบ้านทั่วไป ทั้งถูกหลักสุขาภิบาล และไม่ถูกหลักสุขาภิบาล เช่น ด้วยวิธีการเผา วิธีการฝังกลบ เป็นต้น แต่เมื่อปริมาณขยะในชุมชนเพิ่มมากขึ้น วิธีการจัดการขยะด้วยคร้วเรือน หรือวิถีแบบวิถีชาวบ้านแบบเดิม จึงไม่เหมาะสมกับการจัดการขยะในปริมาณที่มากขึ้น (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 2, 2567)

1.2 การจัดการขยะของชุมชนบ้านวังธารในปัจจุบัน ซึ่งในปัจจุบันเทศบาลตำบลลวงเหนือจึงได้มีการสนับสนุนและส่งเสริมการจัดการขยะในระดับคร้วเรือนจนถึงระดับ



ชุมชน โดยมีการกำหนดขั้นตอนจากให้ดำเนินการแยกขยะออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ดำเนินการแยกขยะเปียก โดยการนำใส่ถุงขยะพลาสติกใสที่เทศบาลนำมาแจกให้ทุกคนครัวเรือน ส่วนที่ 2 ดำเนินการแยกขยะรีไซเคิล มีการจัดเก็บขยะรีไซเคิลไว้เพื่อนำไปจำหน่ายให้กับร้านรับซื้อของเก่า และในชุมชนก็มีการจัดพื้นที่สำหรับเก็บขยะรีไซเคิลในชุมชน และส่วนที่ 3 ดำเนินการแยกขยะอันตรายที่เป็นมลพิษ ได้มีการนำไปให้เทศบาลดำเนินการทำลายด้วยวิธีการที่เหมาะสม เพื่อไม่ให้เกิดมลพิษแก่สภาพแวดล้อม โดยเทศบาลตำบลลวงเหนือดำเนินการกำจัดขยะประเภทนี้โดยใช้อุปกรณ์กลบขยะของเทศบาล (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 3, 2567)

กล่าวโดยสรุป บริบทการจัดการขยะของชุมชนบ้านวังธาร ตำบลลวงเหนือ อำเภอ ดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ จะเป็นการจัดการขยะที่มีการปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงตามบริบทของชุมชน โดยจากเดิมนั้นสภาพบริบทวิถีชีวิตของชุมชนยังเป็นแบบ ชุมชนบท การเกิดขยะในชุมชนก็มีปริมาณที่ไม่มากนัก ทำให้การจัดการขยะในชุมชนจึงเป็นไปตามวิถีชุมชนทั่วไป ต่อมาเมื่อบริบทชุมชนเปลี่ยนแปลงทำให้ปริมาณขยะมากเพิ่มมากขึ้น และเกิดขยะในชุมชนหลายประเภท จึงทำให้ชุมชนไม่สามารถจัดการได้ทั่วถึง ทำให้มีการปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการขยะให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในชุมชน โดยมีการเพิ่มมาตรการในการจัดการขยะจากเทศบาลตำบลลวงเหนือ และการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อเป้าหมายใน แก้ไขปัญหาขยะในชุมชน

2. การพัฒนากิจกรรมการจัดการขยะตามหลักโมเดลเศรษฐกิจบีซีจี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านวังธาร ตำบลลวงเหนือ อำเภอ ดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การพัฒนากิจกรรมเกิดจากการร่วมมือกันในการจัดการและแก้ไขปัญหาขยะที่เกิดขึ้นในชุมชน ระหว่างผู้วิจัยร่วมกับชุมชนบ้านวังธาร และเทศบาลตำบลลวงเหนือ ได้เปิดโอกาสให้ทุกคน ได้เข้ามามีส่วนร่วม โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ประชุมวิเคราะห์ปัญหาการจัดการขยะในชุมชน ผู้วิจัยและชุมชนได้ ประชุมหาแนวทางที่จะจัดการขยะของชุมชนบ้านวังธาร โดยวิเคราะห์จากข้อมูลการจัดการ ขยะของชุมชนทั้งในอดีตและปัจจุบัน สภาพปัญหาการจัดการขยะและวิธีแก้ไขปัญหาของ ชุมชน รวมถึงความต้องการของสมาชิกในชุมชนที่ต้องการจัดการขยะแต่ละประเภทแต่ยัง ขาดองค์ความรู้และกระบวนการจัดการขยะที่สามารถนำมารีไซเคิล หรือสามารถแปรรูปเป็น ผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าเพิ่มสามารถสร้างรายได้ ดังนั้นจึงนำมาสู่วิธีการจัดการที่เหมาะสมกับบริบท ชุมชน คือ การนำหลักการโมเดลเศรษฐกิจบีซีจีมาประยุกต์ใช้กับการจัดการขยะของชุมชน โดยเป็นแนวทางในรูปแบบกิจกรรมที่มาจากการมีส่วนร่วมของชุมชน ประกอบด้วย B (Bio Economy) คือ การสร้างเศรษฐกิจชีวภาพ มุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรชีวภาพเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม



ที่ชุมชนมีอยู่มากมาเป็นตัวขับเคลื่อน เพราะบริบทของชุมชนอยู่ใกล้กับธรรมชาติและมีการทำเกษตรกรรม ทำให้ปรากฏขยะขยะเปียก ได้แก่ เศษอาหารที่ทานเหลือ วัสดุคิปที่เน่าเสียได้ง่าย ผลไม้ ใบไม้ กิ่งไม้ ซากพืช ซากสัตว์ อยู่เป็นจำนวนมาก C (Circular Economy) การสร้างเศรษฐกิจหมุนเวียน มุ่งเน้นการใช้ประโยชน์จากการนำวัสดุเหลือทิ้งเดิมมาสร้างเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ซึ่งช่วยลดขยะและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมโดยรวม เนื่องจากการจัดการขยะของชุมชนในปัจจุบันมีการคัดแยกขยะแต่ละประเภท โดยเฉพาะจำนวนขยะรีไซเคิลนอกจากการนำไปจำหน่ายแล้ว ยังมีบางส่วนที่ครัวเรือนในชุมชนทิ้งไว้มีจำนวนมากจึงสามารถนำกลับมาสร้างเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่อีกได้ G (Green Economy) เศรษฐกิจสีเขียว เป็นการพัฒนาเศรษฐกิจที่ไม่ได้มุ่งเน้นเพียงการพัฒนาเศรษฐกิจเท่านั้น ยังรวมถึงการพัฒนาควบคู่ไปกับการพัฒนาสังคมและการรักษาสิ่งแวดล้อม แก้ไขปัญหามลพิษ เพื่อลดผลกระทบต่อโลกอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะจากปัญหาในชุมชนมีอุตสาหกรรมโรงงานกาแพ ที่ทิ้งกากกาแพจำนวนมาก จึงต้องมีการพัฒนาตามหลักการโมเดลเศรษฐกิจบีซีจี หากชุมชนได้ดำเนินการตามหลักการแล้วก็จะทำให้เกิดแนวทางการสร้างเศรษฐกิจฐานรากแก่ชุมชน โดยเฉพาะการสร้างรายได้เสริมในรูปแบบใหม่มีความเหมาะสมและเข้ากับสภาพแวดล้อมบริบทชุมชนที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างดีที่สุด

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างจิตสำนึกโดยการเรียนรู้จากชุมชนต้นแบบ การสร้างจิตสำนึกต่อสิ่งแวดล้อมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นการส่งเสริมชุมชนให้มีการสร้างจิตสำนึกตระหนักถึงความสำคัญและมีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งมีความมุ่งมั่นและทุ่มเทที่จะอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมสังคมและชุมชนให้น่าอยู่ โดยเฉพาะการที่ส่งเสริมสมาชิกในชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานหรือร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับอนุรักษ์และการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชน โดยชุมชนบ้านวังธารได้มีการพัฒนากิจกรรมการสร้างจิตสำนึกต่อสิ่งแวดล้อมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ดังต่อไปนี้

1) การหาชุมชนต้นแบบในการจัดการขยะ โดยมีการดำเนินการหาชุมชนต้นแบบเกี่ยวกับการจัดการขยะ เพื่อเป็นต้นแบบในการนำไปปฏิบัติการในชุมชน จากการศึกษาเพื่อหาชุมชนต้นแบบนี้พบว่า ชุมชนบ้านหนูน ตำบลปง อำเภอปง จังหวัดพะเยา เป็นชุมชนที่มีศักยภาพในการจัดการขยะได้ครบทุกประเภท สามารถดำเนินการจัดการขยะได้ครบทุกประเภทและเป็นชุมชนที่ประสบความสำเร็จในการจัดการขยะจนได้รับรางวัลระดับประเทศในด้านความคิดสร้างสรรค์การนำขยะรีไซเคิลมาสร้างสรรค์ จึงเหมาะสมแก่การนำมาเป็นชุมชนต้นแบบสำหรับชุมชนบ้านวังธารได้เป็นอย่างดี

2) การศึกษาเรียนรู้จากชุมชนต้นแบบในการนำไปปฏิบัติการในชุมชน โดยผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เพื่อศึกษาระบบและกระบวนการดำเนินการด้านการจัดการขยะที่ชุมชนบ้านหนูน



พร้อมด้วยคณะ

3) สรุปลองค์ความรู้จากชุมชนต้นแบบและแนวทางการขยายผลสู่โมเดลเศรษฐกิจบีซีจี โดยสรุปลองค์ความรู้ และประเด็น แนวคิดที่ได้จากการศึกษาดูงาน เพื่อนำข้อมูลไปพัฒนา กิจกรรมเกี่ยวกับการจัดการขยะในรูปแบบโมเดลเศรษฐกิจบีซีจี ขั้นตอนต่อไป โดยองค์ความรู้จากการที่ได้ศึกษาดูงาน ได้แก่ แนวทางการจัดการขยะของชุมชนบ้านหนูน และองค์ความรู้จากการจัดการขยะ ได้แก่ การจัดการขยะในรูปแบบโมเดลเศรษฐกิจบีซีจี การจัดการขยะโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน และการสร้างจิตสำนึกแก่คนในชุมชน

4) การอบรมถ่ายทอดความรู้ในการเสริมสร้างจิตสำนึกต่อสิ่งแวดล้อมในชุมชน ผู้วิจัยได้สรุปลองค์ความรู้จากการศึกษาดูงาน ซึ่งได้มีการนำองค์ความรู้จากการศึกษาอบรมและถ่ายทอดให้แก่สมาชิกในชุมชน โดยมีการอธิบายถึงตั้งแต่กระบวนการขั้นตอนของการจัดการขยะในชุมชนบ้านหนูน มีกระบวนการจัดการขยะอย่างไร ตั้งแต่แนวทางการจัดการขยะของชุมชนอย่างเป็นระบบ มีการจัดการขยะในรูปแบบโมเดลเศรษฐกิจบีซีจี โดยอธิบายให้เห็นถึงการจัดการขยะแต่ละประเภทที่มีความเชื่อมโยงเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการสร้างจิตสำนึก

ขั้นตอนที่ 3 การปฏิบัติการพัฒนากิจกรรมการจัดการขยะตามหลักโมเดลเศรษฐกิจบีซีจี เมื่อผู้วิจัยและชุมชนได้ศึกษาเรียนรู้การจัดการขยะจากชุมชนต้นแบบ จึงทำให้ได้รับองค์ความรู้และทั้งการจัดการขยะ โดยใช้กรอบแนวคิดการดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนาตามหลักโมเดลเศรษฐกิจบีซีจี มาประยุกต์ใช้ ได้แก่ 1) จัดเวทีชุมชนระดมความคิดเห็นเพื่อหาแนวทางการจัดขยะตามหลักโมเดลเศรษฐกิจบีซีจี เพื่อระดมความคิดเห็นนำเสนอความเป็นมาของโครงการและหาแนวทางการจัดขยะตามหลักโมเดลเศรษฐกิจบีซีจี และ 2) การวิเคราะห์สภาพปัญหาในด้านการจัดการขยะของชุมชน โดยการวิเคราะห์สภาพปัญหาในด้านการจัดการขยะของชุมชนบ้านวังธาร โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์สวอต (SWOT Analysis) ในการวิเคราะห์ชุมชน 3) ปฏิบัติการทำกิจกรรม มีการจัดการอบรมและการปฏิบัติการ ประกอบด้วย 3 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรม B (Bio Economy) การจัดการขยะเปียกและขยะแห้ง โดยการทำปุ๋ยหมักชีวภาพ กิจกรรม C (Circular Economy) กิจกรรมการจัดการขยะรีไซเคิล ได้แก่ การจัดการขยะรีไซเคิลโดยการนำไปจำหน่าย และการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากขยะรีไซเคิล โดยการทำกระดาษต้นไม้จากขวดพลาสติก และกระเป๋าจากซองกาแฟ และกิจกรรม G (Green Economy) การทำสบู่จากกากกาแฟ

ขั้นตอนที่ 4 การสรุปและประเมินผลจากกิจกรรม เป็นการสรุปผลเพื่อทบทวนวิเคราะห์ ผลลัพธ์ ผลกระทบการทำงานที่ผ่านมา เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขและนำไปสู่การขยาย



ผลในการใช้ประโยชน์ต่อไป จากการสรุปและประเมินผลจากกิจกรรมจากการร่วมประชุมเพื่อ ถอดบทเรียนจากกิจกรรมและประเมินผลจากกิจกรรม สรุปได้ 4 ประเด็น คือ 1. การสร้าง มาตรการในการจัดการขยะของชุมชน 2. การเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการ จัดการขยะ โดยร่วมกับภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ทั้งจากภายในชุมชน และภายนอกชุมชน 3. การ พัฒนาต่อยอดสร้างผลิตภัณฑ์จากขยะแต่ละประเภท 4. การสร้างกิจกรรมในการจัดการขยะ อย่างต่อเนื่องของชุมชน

ขั้นตอนที่ 5 การขยายผล เป็นการนำแนวทางจากการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อนำ แนวทางไปขยายผลต่อยอดไปสู่การพัฒนากระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ นำไปสู่การสร้างรายได้ต่อไป ประกอบด้วย 1) ทดลองจำหน่ายผลิตภัณฑ์ โดยนำผลิตภัณฑ์ไปทดลองจำหน่าย ที่วัดบ้านวังธาร เป็นการจำหน่ายในลักษณะทำเป็นของที่ระลึกสำหรับประชาชนที่มาร่วม ทำบุญที่วัด และจำหน่ายในลักษณะเป็นสินค้าชุมชน และ 2) จำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ่านสื่อโซ เชียล ได้แก่ เฟซบุ๊ก (Facebook) ตี๊กต็อก (TikTok) เป็นต้น 2) การจัดการศูนย์เรียนรู้แสดงผล งาน เป็นการนำผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการทำกิจกรรมมาจัดแสดง และเป็นการสร้างพื้นที่ทางการ ตลาดของชุมชน และพื้นที่ในการถ่ายทอดองค์ความรู้ และ 3) การจัดทำแผนและยุทธศาสตร์ การจัดการขยะตามหลักโมเดลเศรษฐกิจบีซีจี ประกอบด้วย 1) แผนพัฒนาการจัดการขยะตาม หลักโมเดลเศรษฐกิจ BCG 2) ยุทธศาสตร์ของรูปแบบการจัดการขยะตามหลักโมเดลเศรษฐกิจบีซีจี 3) แผนการบริหารการจัดการขยะมูลฝอยของรูปแบบการจัดการขยะตามหลักโมเดล เศรษฐกิจบีซีจี และ 4) แผนปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของตามหลักโมเดล เศรษฐกิจบีซีจี

อภิปรายผล

1. บริบทการจัดการขยะของชุมชนบ้านวังธาร ตำบลลวงเหนือ อำเภอตอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า เดิมชุมชนมีการจัดการขยะด้วยครัวเรือนของตนเอง และมีวิธีการ จัดการขยะตามวิถีชุมชนทั่วไป ทั้งถูกหลักสุขาภิบาล และไม่ถูกหลักสุขาภิบาล เช่น แยกขยะ ที่เป็นไปไม้หรือเศษหญ้าจะมีวิธีการดำเนินการด้วยการเผา วิธีการฝังกลบ ฯลฯ ต่อมาเทศบาล ตำบลลวงเหนือมีการสนับสนุนและส่งเสริมการจัดการขยะในระดับครัวเรือนโดยมีการกำหนด ขั้นตอนจากให้ดำเนินการแยกขยะออกเป็น ขยะเปียก ขยะรีไซเคิล และขยะอันตรายที่เป็น มลพิษ แต่เนื่องด้วยการขยายตัวของเมือง การเกิดขึ้นของโรงงานอุตสาหกรรมในชุมชน การ เกิดขึ้นของแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน ทำให้มีปริมาณขยะเพิ่มขึ้นจำนวนมาก และขาดการคัด



แยกขยะ จึงเป็นภาระของเทศบาลในการจัดการขยะ ประเด็นนี้มีความสอดคล้องกับกรณีการ
ชุมชน (2554) พบว่า ด้านการเกิดขยะมูลฝอย ปัญหาที่พบคือ ขยะมูลฝอยมีปริมาณมากขึ้น
ส่งผลให้มีขยะมูลฝอยตกค้างบริเวณจุดรวมขยะมูลฝอยและบริเวณบนสะพานลอย ด้านการ
จัดการขยะมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิด ปัญหาที่พบ คือ ประชาชนไม่คัดแยกก่อนทิ้ง ทำให้เป็น
ภาระในการเก็บขน ด้านการแปลงและการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่ ปัญหาที่พบ คือ
เทศบาลไม่มีการส่งเสริมโครงการขยะรีไซเคิลอย่างต่อเนื่อง และด้านการกำจัดขยะมูลฝอย
ปัญหาที่พบ คือ ขยะมูลฝอยที่นำมากำจัดไม่มีการคัดแยกก่อนนำมาทิ้ง ทำให้บ่อฝังกลบขยะ
มูลฝอยเต็มอย่างรวดเร็ว และยังสอดคล้องกับศรีสกล โคมลโรจน์ และวีระยุทธ พรพจน์ธนา
(2567) พบว่า สาเหตุของปัญหาขยะมูลฝอยในหมู่บ้านไร่แผ่นดินประกอบด้วย 2 ปัจจัย คือ
สาเหตุจากปัจจัยภายในชุมชน และสาเหตุจากปัจจัยภายนอกชุมชน นอกจากนี้ยังพบอุปสรรค
ในการจัดการขยะจากของภาครัฐอีกด้วยในเรื่องของงบประมาณ การขาดความรู้ในการจัดการ
ขยะอย่างถูกต้อง รวมถึงราคาการรับซื้อขยะพลาสติกที่ค่อนข้างต่ำส่งผลให้ชาวบ้านขาดความ
กระตือรือร้นในการแยกขยะมูลฝอย นอกจากนี้ ยังแตกต่างจากงานวิจัยของ พระศักดิ์ชัย จิ
รสีโล (วังแสง) (2564) พบว่า ประชาชนลดขยะตามแนวคิด “ลดขยะให้เป็นศูนย์” โดยเริ่มจาก
ตนเอง ให้ใช้ถุงผ้าแทนถุงพลาสติก ใช้ขวดน้ำแก้วน้ำส่วนตัว ใช้ภาชนะใส่อาหารที่สามารถล้าง
และกลับมาใช้ซ้ำได้ ส่งเสริมการใช้วัสดุธรรมชาติในชีวิตประจำวัน และให้คิดก่อนทำก่อนใช้
ทรัพยากรเสมอ นอกจากนั้นยังมีการจัดการขยะตาม แนวคิด 7 R ด้วยการ คิดใหม่ (Rethink)
เปลี่ยนความคิด หันมาใช้วัสดุธรรมชาติ ลดการใช้ (Reduce) ลดใช้ทรัพยากรและทำให้เหลือ
เป็นขยะน้อยที่สุดได้ประโยชน์ซ้ำ (Reuse) ใช้อีกครั้งหรือใช้หลายๆ ครั้ง นำมาทำใหม่ (Recy-
cle) คัดแยกขยะ แปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ ได้ประโยชน์ ซ่อมใช้งาน (Repair) ยืดอายุการใช้
งาน ยืดเวลากลายเป็นขยะ ปฏิเสธการใช้ (Reject) ไม่ใช่ของแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ปฏิเสธใช้ของ
ที่ไม่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ คืนให้ธรรมชาติ (Return) ปลุกต้นไม้เพิ่มพื้นที่สีเขียวให้โลก

2. จากการพัฒนากิจกรรมการจัดการขยะตามหลักโมเดลเศรษฐกิจบีซีจี โดยการมี
ส่วนร่วมของชุมชนบ้านวังธาร ตำบลวงเหนือ อำเภอตอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การ
พัฒนากิจกรรมการจัดการขยะตามหลักโมเดลเศรษฐกิจบีซีจี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ขึ้น
ตอนที่ 1 ประชุมวิเคราะห์ปัญหาการจัดการขยะในชุมชน ขึ้นตอนที่ 2 การสร้างจิตสำนึกโดย
การเรียนรู้จากชุมชนต้นแบบ ขึ้นตอนที่ 3 การปฏิบัติการพัฒนากิจกรรมการจัดการขยะตาม
หลักโมเดลเศรษฐกิจบีซีจี ได้แก่ การทำปุ๋ยหมักชีวภาพ การทำกระถางต้นไม้จากขวดพลาสติก
กระเป๋ากจากซองกาแฟ และกิจกรรมทำสบู่จากกากกาแฟ ขึ้นตอนที่ 4 สรุปลและประเมินผล
จากกิจกรรม ขึ้นตอนที่ 5 การขยายผลจากการจัดกิจกรรม สอดคล้องกับสหทยา วิเศษ และ

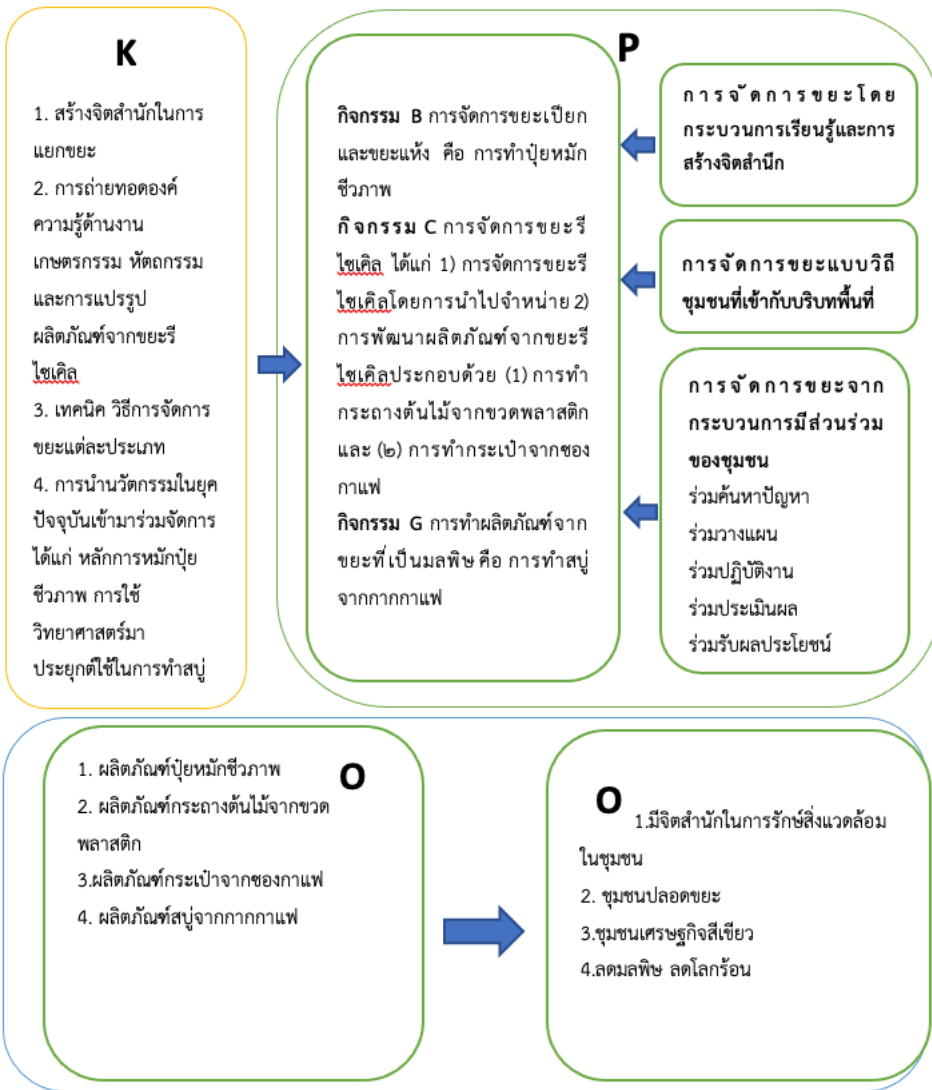


คณะ (2565) พบว่า กระบวนการสร้างสรรค์งานศิลปะชุมชนจากขยะรีไซเคิลโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ประกอบด้วยสามส่วน คือ กระบวนการต้นน้ำ เป็นขั้นตอนแรกในการ พัฒนานวัตกรรมศิลปะชุมชนจากขยะรีไซเคิล โดยการสำรวจบริบทชุมชนและการจัดการขยะของชุมชน กระบวนการกลางน้ำ เป็นการลงมือปฏิบัติการพัฒนา นวัตกรรม ศิลปะชุมชนจากขยะรีไซเคิล และกระบวนการปลายน้ำ เป็นการสร้างพื้นที่สาธารณะของชุมชนผ่านนวัตกรรมศิลปะชุมชนจากขยะรีไซเคิล โดยการแสดงผลงานศิลปะชุมชนจากขยะรีไซเคิล และสรุปบทเรียนเพื่อขยายผล

ในส่วนของกิจกรรมมีการประยุกต์ใช้กับหลักการโมเดลเศรษฐกิจบีซีจีในกิจกรรมการสร้างเศรษฐกิจหมุนเวียน มุ่งเน้นการใช้ประโยชน์จากการนำวัสดุเหลือทิ้งเดิมมาสร้างเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เป็นกิจกรรมการจัดการขยะรีไซเคิลและการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากขยะรีไซเคิล ประกอบด้วยการทำกระดาษต้นไม้จากขวดพลาสติก และกระเป๋าจากซองกาแฟ ซึ่งมีความสอดคล้องกับธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร และอุ้นเรือน เล็กน้อย (2564) พบว่า ประชาชนเพียงส่วนน้อยที่มีการคัดแยกขยะในครัวเรือน อย่างไรก็ตาม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ส่งเสริมและมีความพยายามในการนำแนวคิดระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนมาปรับใช้ภายใต้หลักการ 3Rs คือ ใช้น้อยลง ใช้ซ้ำ และนำกลับมาใช้ใหม่ ด้วยการให้ความสำคัญกับการคัดแยกขยะในครัวเรือนเพื่อนำขยะที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ไปขายเพื่อเพิ่มรายได้มาช่วยเป็นค่าใช้จ่ายในครัวเรือน ซึ่งการจัดการขยะตามแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนทำให้เกิดการเพิ่มรายได้และลดรายจ่ายของครัวเรือน

องค์ความรู้จากการวิจัย

จากการศึกษาการจัดการขยะตามหลักโมเดลเศรษฐกิจบีซีจี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านวังธาร ตำบลลวงเหนือ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ องค์ความรู้จากการวิจัยดังแสดงในแผนภาพที่ 1



แผนภาพที่ 1 องค์ความรู้การจัดการขยะตามหลักโมเดลเศรษฐกิจบีซีจี

จากแผนภาพที่ 1 แสดงให้เห็นองค์ความรู้การจัดการขยะตามหลักโมเดลเศรษฐกิจบีซีจี ใน 4 มิติ ได้แก่

K (Knowledge) เป็นการสร้างองค์ความรู้ของชุมชน ประกอบด้วยองค์ความรู้และศาสตร์ต่าง ๆ เพื่อที่จะได้นำไปประยุกต์เข้ากับกระบวนการในการปฏิบัติกิจกรรม ได้แก่ สร้างจิตสำนึกในการแยกขยะ การถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านงานเกษตรกรรม ทัศนกรรม และ



การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากขยะรีไซเคิล เทคนิค วิธีการจัดการขยะแต่ละประเภท การนำนวัตกรรมในยุคปัจจุบันเข้ามาร่วมจัดการ

P (Participation) กระบวนการจัดการขยะของชุมชน ประกอบไปด้วยกิจกรรมที่ประยุกต์ตามหลักโมเดลเศรษฐกิจบีซีจีกับบริบทของชุมชน เป็นกิจกรรมการจัดการขยะโดยกระบวนการเรียนรู้และการสร้างจิตสำนึก การจัดการขยะแบบวิถีชุมชนที่เข้ากับบริบทพื้นที่ และมีกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ได้แก่ ร่วมค้นหาปัญหา ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติงาน ร่วมประเมินผล และร่วมรับผลประโยชน์

O (Output) ผลที่เกิดขึ้น คือ เป้าหมายที่แสดงภาพให้ชุมชนเห็นอย่างชัดเจนของการจัดการขยะ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ปุ๋ยหมักชีวภาพ ผลิตภัณฑ์กระถางต้นไม้จากขวดพลาสติก ผลิตภัณฑ์กระเป๋าจากซองกาแฟ ผลิตภัณฑ์สบู่จากกากกาแฟ

O (Outcome) ได้แก่ ชุมชนปลอดขยะ ชุมชนเศรษฐกิจสีเขียว ลดมลพิษ ลดโลกร้อน ประชาชนมีจิตสำนึกในการรักษาสิ่งแวดล้อมในชุมชน เกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง

สรุป

รูปแบบการจัดการขยะตามหลักโมเดลเศรษฐกิจบีซีจี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน บ้านวังธาร ตำบลลงเหนือ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ เป็นงานวิจัยที่มุ่งเน้นในเรื่องกระบวนการจัดการขยะจากการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยมีการพัฒนากิจกรรมการจัดการขยะตามหลักโมเดลเศรษฐกิจบีซีจีเป็นกิจกรรมที่เน้นการส่งเสริมโดยใช้หลักเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โดย B = Bio Economy ระบบเศรษฐกิจชีวภาพ มุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า “ผลิตให้คุ้มค่าที่สุด” C = Circular Economy ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน คำนึงถึงการนำวัสดุต่าง ๆ กลับมาใช้ประโยชน์มากที่สุด “การใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่าที่สุด” และ G = Green Economy ระบบเศรษฐกิจสีเขียว “กระทบต่อสิ่งแวดล้อมให้น้อยที่สุด” ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากกระบวนการทำกิจกรรม นอกจากเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดการจัดการขยะในชุมชนตามหลักโมเดลเศรษฐกิจบีซีจีแล้ว ยังส่งผลให้เกิดกระบวนการเรียนรู้จากงานวิจัยนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชน มาจากการเรียนรู้จากการปฏิบัติ การทำงานเป็นทีม และเป็นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ผ่านการแลกเปลี่ยนความรู้โดยการมีส่วนร่วม โดยนำความสามารถและประสบการณ์ของแต่ละคน มาร่วมกันคิดวิเคราะห์หาแนวทางวางแผน และออกแบบ เพื่อแก้ไขปัญหาก่อให้เกิดการพัฒนา ทักษะความสามารถต่อยอดสู่การสร้างความรู้ และเกิดเป็นนวัตกรรมได้



บรรณานุกรม

- กรมควบคุมมลพิษ. (2559). แผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ. 2559-2564). กรุงเทพมหานคร: แอคทีฟพริ้นท์.
- กรมควบคุมมลพิษ. (2565). รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทยปี 2565. (อัดสำเนา).
- กรรณิการ์ ชูจันทร์. (2554). การศึกษาระบบการจัดการขยะมูลฝอย เทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ทรงศักดิ์ วลัยใจ. (2564). กระบวนการจัดการขยะมูลฝอยโดยชุมชนมีส่วนร่วมเทศบาลตำบลเวียงพร้าว อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ทวีศักดิ์ คำดี (2567). ผู้ใหญ่บ้านวังธาร ตำบลลวงเหนือ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่. สัมภาษณ์. 11 กุมภาพันธ์.
- จงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร และอุ๋นเรื่อน เล็กน้อย. (2564). การจัดการขยะชุมชนภายใต้แนวคิดระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม. 15 (2), 362-373.
- นงนุช ศรีสุข และเบญญาดา กระจ่างแจ้ง. (2566). การจัดการขยะฐานศูนย์ของชุมชนภายใต้แนวคิดระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลปะตง อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี. วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย. 5 (4), 1011-1026.
- พระศักดิ์ชัย จิรสีโล (วังแจ้ง) (2564) พัฒนาจิตสำนึกในการจัดการขยะมูลฝอยของตำบลสันสาลี อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- รวิวรรณ คำยอดใจ. (2567). ประชาชนบ้านวังธาร ตำบลลวงเหนือ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่. สัมภาษณ์. 11 กุมภาพันธ์.
- รัชฎากร วินิจกุล และคณะ. (2567). การบริหารจัดการขยะ (Zero Waste): กรณีศึกษาชุมชนต้นแบบ จังหวัดกำแพงเพชร. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์. 8 (1), 120-132.
- ศรีสกุล โกมลโรจน์ และวีระยุทธ พรพจน์ธนาศ. (2567). ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่ไร้แผ่นดิน: กรณีศึกษาหมู่ที่สอง ตำบลบางชัน อำเภอขลุง



- จังหวัดจันทบุรี. วารสารรามคำแหง ฉบับรัฐประศาสนศาสตร์. 7 (2), 231-264.
- ศุภฤกษ์ ธาราพิทักษ์วงศ์และคณะ. (2562) การพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการขยะครบวงจร ด้วยกระบวนการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมโดยชุมชนตำบลป่าแป๋ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ โครงการวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ(วช.) 2562
- สัททยา วิเศษ และคณะ. (2565). การพัฒนานวัตกรรมศิลปะชุมชนจากขยะรีไซเคิล โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน. วารสารบัณฑิตแสงโคมคำ. 7 (1), 80-99.
- สิชาพัชร วงศ์ใหม่รัตนกร. (2567). หัวหน้าฝ่ายงานสาธารณสุข เทศบาลตำบลลวงเหนือ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่. สัมภาษณ์. 21 กุมภาพันธ์.
- เอกสารจากเทศบาลตำบลลวงเหนือ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่, วันที่ 11 สิงหาคม 2566. (อัดสำเนา).